

MOŁDAWIA

1. Podstawowe informacje o Mołdawii

Powierzchnia:	33,8 tys.km ² ,	
Ludność:	3 555 200	
Podział administracyjny	32 regiony, 5 miast wydzielonych oraz 2 terytoria autonomiczne: Gagauzja i Naddniestrze	
Religia	prawosławie	
Stolica	Kiszyniów (Chisinau)	
Ustrój polityczny	republika parlamentarna	
Waluta	mołdawski lej (MDL)	
Skład etniczny	75,8% stanowią Mołdawianie, 8,4% Ukraińcy, 5,8% Rosjanie, 4,4% Gagauzi, 2% Rumuni, 1,9% Bułgarzy	
Język urzędowy	rumuński	
głowa państwa (prezydent):	Maia Sandu	od 24 grudnia 2020 r.
Premier	Natalia Gavrilița	od 6 sierpnia 2021 r.
Minister Gospodarki	Dumitru Alaiba	od 18 listopada 2022 r.
Minister Spraw Zagranicznych i Integracji Europejskiej	Nicu Popescu	od 6 sierpnia 2021 r.
Ambasador Mołdawii w Polsce	Igor Bodi	od września 2020 r.
Ambasador RP w Mołdawii	Tomasz Kobzdej	od marca 2022 r.

2. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

Wskaźniki	2016	2017	2018	2019	2020	2021
PKB (w mld USD)	8,1	9,7	11,4	12,2	10,3	11,89
PKB na 1 mieszkańca (USD)	2272	2726	3232	3300	3200	3600
PKB (wzrost w %)	+4,1	+4,5	+4,0	+3,6	-7,2	+5,7
Deficyt budżetowy (% PKB)	-1,76	-0,81	-1,06	-1,44	-4,5	-5,3
Dług publiczny (% PKB)	31,6	28,9	27,4	24,9	31,4	38,1
Inflacja (w %)	2,4	7,3	0,9	4,8	2,7	13,9
Bezrobocie (w %)	3,8	3,8	3,3	3,7	5,3	2,6
Eksport towarów (w mld USD)	2,0	2,4	2,7	2,8	2,4	3,1
Import towarów (w mld USD)	4,0	4,8	5,7	5,8	5,4	7,2
Bezp. inwestycje zagr. w Mołdawii (w mld USD)	3,58	3,70	4,05	4,6	4,7	b.d.
Inwestycje bezp. Mołdawii za granicą	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto w MDL	4998	5587	6268	7356	8074	9767

Źródło: Międzynarodowy Fundusz Walutowy, Narodowe Biuro Statystyki RM, Narodowy Bank Mołdawii, Bank Światowy, Ministerstwo Gospodarki i Infrastruktury Mołdawii

3. Podstawowe informacje, sytuacja gospodarcza

Mołdawia to niewielkie państwo położone w Europie Wschodniej, które do 1991 r. należało do ZSRR. Po upadku ZSRR część Mołdawii (Naddniestrze) zamieszkała głównie przez Rosjan i Ukraińców ogłosiła secesję i funkcjonuje jako niepodległe, nieuznawane na arenie międzynarodowej, państwo. W skład Mołdawii wchodzi także Terytorium Autonomiczne Gagauzji.

Republika Mołdawii jest członkiem WTO i międzynarodowych organizacji regionalnych: Wspólnoty Niepodległych Państw (WNP), GUAM (Gruzja, Ukraina, Azerbejdżan, Mołdawia), BSEC (Organizacji Czarnomorskiej Współpracy Gospodarczej). Od 1992 r. jest również członkiem MFW. W 2006 r. przystąpiła do Strefy Wolnego Handlu Europy Południowo – Wschodniej CEFTA.

Mołdawia jest objęta unijnym programem Partnerstwa Wschodniego. 27 czerwca 2014 r. podpisała Umowę Stowarzyszeniową z Unią Europejską, obejmującą porozumienie o strefie wolnego handlu (DCFTA), która weszła w życie od lipca 2016 r. Część handlowa umowy jest stosowana od września

2014 r. Preferencyjny system handlu umożliwił Mołdawii skorzystanie ze zmniejszonych lub zniesionych taryf na towary, zwiększonego rynku usług i lepszych warunków inwestycyjnych.

23 czerwca 2022 r. Mołdawia uzyskała status kandydata do UE. W związku z potrzebą wsparcia gospodarki Mołdawii przyjęte zostało rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/1279 z dnia 18 lipca 2022 r. w sprawie środków tymczasowej liberalizacji handlu będących uzupełnieniem koncesji handlowych mających zastosowanie do mołdawskich produktów (śliwki, jabłka, wiśnie, winogrona stołowe, pomidory, czosnek i sok winogronowy) na podstawie Układu o stowarzyszeniu UE-Mołdawia. Celem rozporządzenia jest, w związku z wydarzeniami nadzwyczajnymi w Ukrainie i sytuacją kryzysową w Mołdawii, zwiększenie przepływów handlowych z Mołdawii do UE poprzez przyznanie dodatkowych jednostronnych kontyngentów bezcłowych na import towarów rolnych do UE na okres 1 roku. Proponowane środki liberalizacji obejmują okresowe zwiększenie kontyngentów dla siedmiu towarów rolnych, objętych rocznymi bezcłowymi kontyngentami taryfowymi Układu. W odniesieniu do pięciu z nich, tj. jabłka, wiśnie/ czereśnie, czosnek, sok winogronowy i pomidory, proponuje się zwiększenie dotychczasowych kontyngentów o 100%. W odniesieniu do dwóch pozostałych towarów, to jest: śliwki i winogrona stołowe, proponowane jest zwiększenie kontyngentów taryfowych o pierwotną wielkość sprzedaży na rynki ukraiński, rosyjski i białoruski (w okresie przed inwazją).

W Mołdawii postępuje proces transformacji gospodarczej. Rozwija się proces prywatyzacji. Liberalizowane są przepisy dot. handlu zagranicznego.

Mołdawia jest państwem rolniczym, rozwój sektora rolnego jest obecnie głównym priorytetem mołdawskich władz. Prowadzone są działania ukierunkowane na rozwój sektora przemysłu spożywczego i rozwój obszarów wiejskich.

W latach 2016-2019 gospodarka Mołdawii odnotowywała stabilny wzrost na poziomie ok. 4%. Następowo było zwiększenie produkcji rolniczej i przemysłowej, rozwijały się inwestycje w nieruchomości, zwiększeniu, z powodu migracji pracowników z Mołdawii, uległy transfery z zagranicy.

Pandemia koronawirusa SARS-CoV-2 miała duży wpływ na gospodarkę kraju. 17 marca 2020 r. Mołdawia ogłosiła stan wyjątkowy. Zawieszono organizowanie zgromadzeń, ograniczono możliwość podróżowania, wprowadzono edukację online. Władze zabroniły osobom powyżej 63 roku życia opuszczenia domów (z wyjątkiem wyjątkowych okoliczności). Sklepy, restauracje, centra fitness, sale koncertowe, teatry, kina i muzea musiały zaprzestać działalności. W celu walki z negatywnym wpływem pandemii na gospodarkę rząd Mołdawii wprowadził szereg działań wspierających gospodarkę, których koszt został oszacowany na ponad 800 mln MDL (178,5 mln USD). Przedłużono termin składania deklaracji podatkowych i sprawozdań finansowych za 2019 rok, przesunięto do 25 czerwca termin płatności podatku dochodowego od osób prawnych, wprowadzono moratorium na wszystkie inspekcje do 1 czerwca. Obniżeniu uległa stawka podatku VAT z 20 do 15% w sektorze żywności i zakwaterowania. Przedsiębiorcy, którzy musieli przerwać działalność z powodu decyzji władz, otrzymali dotację na opłacenie 100% podatku dochodowego, składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz inne obowiązkowe płatności na rzecz państwa. Osoby, które pracowały przez co najmniej dziewięć miesięcy w jednym przedsiębiorstwie i straciły pracę, otrzymały wynagrodzenie w wysokości od 60 do 80%. Banki zachęcano do opóźniania terminów płatności pożyczek do 30 czerwca. Narodowy Bank Mołdawii obniżył stopę bazową stosowaną do głównych krótkoterminowych operacji polityki pieniężnej do 3,25% w skali roku. Zadeklarował również gotowość do interwencji w celu przeciwdziałania nadmiernej zmienności kursów walutowych. W rezultacie

Mołdawii w 2020 r. zanotowała recesję na poziomie -7,2% . Blokada gospodarcza, zmniejszenie transferów z zagranicy zmniejszyły konsumpcję krajową, a zakłócenia u kluczowych partnerów gospodarczych doprowadziły do wyhamowania eksportu. Zmniejszeniu uległa również produkcja krajowa, w tym w związku z suszą, produkcja rolna.

Duży wpływ na Mołdawię wywarła agresja Rosji na Ukrainę. Państwo musiało się zmagać najpierw z kryzysem uchodźczym, a później, z uwagi na ograniczenie dostaw gazu przez rosyjskiego monopolistę Gazprom, z kryzysem energetycznym.

Jeżeli chodzi o handel zagraniczny, to w 2020 roku Mołdawia odnotowała spadek obrotów handlowych. W porównaniu do 2019 r., w 2020 r. eksport towarów spadł o 10,6%, a import o 7,3%. Deficyt handlowy Mołdawii wyniósł 2930,5 mln USD, czyli o 132,8 mln USD mniej (-4,3%) niż w 2019 roku.

Wartość eksportu towarów w 2021 r. wyniosła 3140,0 mln USD. Eksport do krajów Unii Europejskiej wyniósł 1919,5 mln USD (61,0% eksportu ogółem). Najważniejszym partnerem w eksporcie mołdawskich towarów jest Rumunia (26,1% całości eksportu), a w dalszej kolejności Turcja (10%), Rosja (8,8%), Niemcy (7,8%), Włochy (7,6%).

W strukturze eksportu w 2021 r. dominowały żywność i żywe zwierzęta (25,8%), maszyny i urządzenia transportowe (20,2%), wyroby przemysłowe (18,8 %), surowce niejadalne (11,6%), napoje i tytoń (6,7%)

Import towarów w 2021 r. wyniósł 7 176,7 mln USD Import z krajów Unii Europejskiej w 2020 roku wyniósł 2470,4 mln dolarów (12,7% mniej niż w 2019 roku), co stanowi 45,6% udziału w imporcie ogółem. Mołdawia sprowadza towary z Rosji (14,6%), Chiny (11,6%), Rumunia(11,5%) Ukraina (9,2%), Niemcy (7,6%).

W strukturze importu dominują maszyny i urządzenia transportowe (16,55%), paliwa mineralne (14,9%),

W 2020 r. według danych Mołdawskiego Biura Statystycznego Mołdawia eksportowała do Polski towary o wartości 109,7 mln USD, co stanowiło 4,4% mołdawskiego eksportu i było wartością o 3% mniejszą niż w 2019 r. Z Polski importowała natomiast towary o wartości 217,2 mln USD (o 7% więcej niż w 2019 r.) i stanowiło to 4,1% mołdawskiego importu.

Według raportu Doing Business 2020 Mołdawia znalazła się na 48 pozycji spośród 190 gospodarek świata (spadek o jedną pozycję w stosunku do 2019 r.). Wysokie oceny uzyskała jeżeli chodzi o rozpoczęcie biznesu, rejestrację własności, podatki i handel zagraniczny. Gorsze oceny dot. dostępności elektryczności czy pozwoleń budowlanych.

4. Wymiana handlowa z Polską

	2016		2017		2018		2019		2020		2021	
	mln USD	%r/r	mln USD	%r/r	mln USD	%r/r	mln USD	%r/r	mln USD	%r/r	mln USD	%r/r

Eksport	161,4	+5,3	194,8	+20,7	231,9	+19,1	253,1	+9,1	276	+9	314,1	+13,8
Import	66,3	+0,7	123,5	+86,3	176,1	+42,6	150,9	-14,4	146,7	-3	246,1	+67,8
Obroty	227,7	+3,9	318,3	+39,8	408,1	+28,2	404	-1	422,7	+4,6	560,2	+32,5
Saldo	95,1		71,3		55,8		102,2		129,7		68	

Źródło: GUS

Obroty towarowe między Polską a Mołdawią w 2021 r. wzrosły o 32,5% i wyniosły 560,2 mln USD, w tym polski eksport wzrósł o 13,8% (do 314,1 mln USD), a import do Polski wzrósł o 67,8% (do 246,1 mln USD).

W 2021 r. najważniejszymi produktami eksportowymi do Mołdawii były mrożona wieprzowina, mrożony drób, sery, art. higieniczne dla kobiet, kombajny zbożowe. Jeżeli chodzi o eksport w ujęciu grupowym dominowały:

- wyroby przemysłu elektromaszynowego (32% całego eksportu do Mołdawii) – osiągnęły wartość 102,8 mln USD, co oznacza niewielki wzrost - o 1,5% w stosunku do 2020 r.: kombajny zbożowe, chłodziarki-zamrażarki, układy zawieszenia, ciągniki drogowe,
- wyroby przemysłu chemicznego – 67,3 mln USD (wzrost o 17% w stosunku do 2020 r.): włókna polimerowe, preparaty do pielęgnacji skóry, leki,
- artykuły rolno-spożywcze – 53,8 mln USD (wzrost o 26,7% w stosunku do 2020 r.): mrożone mięso wieprzowe, mrożony drób, sery, ziemniaki.

W 2021 r. najważniejszymi produktami importowanymi z Mołdawii do Polski były sztaby i pręty, sok jabłkowy, przewody elektryczne oraz części meblowe. W grupach dominowały:

- wyroby metalurgiczne – 138,2 mln USD (wzrost o 340% w stosunku do 2020 r., ponad 56% całego importu z MD do PL): różnego rodzaju sztaby i pręty z żeliwa lub stali;
- artykuły rolno-spożywcze – 54,2 mln USD, spadek o 19% w stosunku do 2020 r.: sok jabłkowy, wina, alkohol etylowy, nasiona słonecznika.

W polskim eksporcie do Mołdawii w 2021 r. nastąpił wzrost eksportu mrożonych mięs, czy kombajnów zbożowych. Spadki dot. m.in. eksportu chłodziarki-zamrażarek, odzieży czy cukru. Jeżeli chodzi o import do Polski, to odnotowano bardzo duży wzrost dostaw sztab i prętów (odbicie po spadkach w 2020 r.). Import mołdawskich wyrobów metalurgicznych wzrósł w 2021 r. o ponad 340%. Zmniejszyły się natomiast dostawy soku jabłkowego (o 47%) i alkoholu etylowego.

Według danych GUS za 11 miesięcy 2022 r. eksport polskich towarów do Mołdawii osiągnął wartość 339,9 mln USD (+19%), a import towarów z Mołdawii do Polski 180,7 mln USD (-21,6%).

5. Współpraca inwestycyjno-kapitałowa

Wg danych Narodowego Banku Polskiego polskie BIZ w Mołdawii na koniec 2021 r. wyniosły 44,1 mln USD (na koniec 2020 r. było to 50,3 mln USD, a na koniec 2019 r. 12,2 mln USD). Zaangażowanie kapitału polskiego w gospodarkę Mołdawii jest niewielkie. Wg stanu na 31.12.2020 r. wśród zarejestrowanych w Republice Mołdawii przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego ze wszystkich krajów świata, 93 stanowiły firmy z pełnym lub częściowym udziałem kapitału polskiego (jednakże można z dużym prawdopodobieństwem ocenić, iż ok. 1/3 tych firm nie prowadzi działalności: nie wypełniły one obowiązku formalnego uregulowania swojego statusu, lecz nadal znajdują się w rejestrze państwowym). W 2020 r. zarejestrowano 2 firmy z polskim kapitałem.

Dotychczasowe Polskie inwestycje w Mołdawii dotyczą głównie budownictwa, przemysłu przetwórczego, handlu, zainteresowanie inwestowaniem dot. także usług transportowych oraz pośrednictwa pracy. W l. 2015-2020 r. szereg polskich firm prowadziło rozeznanie możliwości inwestowania w branży ceramiki budowlanej, meblarskiej, utylizacji odpadów oraz budowy małych elektrociepłowni. Wg danych mołdawskich (MIEPO, Mołdawska Organizacja Promocji Inwestycji i Eksportu) wielkość polskich bezpośrednich inwestycji w Mołdawii (wg stanu na 31.12.2020 r.) oceniana była na ok. 25 mln USD.

Według danych NBP stan zobowiązań Polski z tytułu inwestycji mołdawskich wynosił na koniec 2021 r. wyniósł -10,8 mln USD (na koniec 2020 r. było to -4,7 mln USD).

6. Dostęp do rynku

A) Ramy prawno-traktatowe współpracy gospodarczej

Z dniem akcesji Polski do UE polsko – mołdawską współpracę gospodarczą reguluje Układ o partnerstwie i współpracy między UE i Mołdawią z 1994r., rozszerzony na nowe państwa członkowskie UE.

7 września 2006 r. podpisana została nowa Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Mołdawii o współpracy gospodarczej, która weszła w życie 24 maja 2007r. Umowa stanowi podstawę prawną dla funkcjonowania nowej Polsko – Mołdawskiej Komisji ds. Współpracy Gospodarczej.

W polsko – mołdawskich stosunkach gospodarczych obowiązuje także szereg innych umów i porozumień, m.in. umowy międzyrządowe: o unikaniu podwójnego opodatkowania z 16.11.1994 r. i o wzajemnym popieraniu i ochronie inwestycji z 16.11.1994 r., a także o udzieleniu kredytu w ramach pomocy związanej z 14.05.2014 r.

B) Warunki dostępu do rynku

Mołdawia prowadzi liberalną politykę handlu zagranicznego. Zasadniczo w eksporcie i imporcie Mołdawii nie ma ograniczeń ilościowych. Stosuje się natomiast licencjonowanie eksportu i importu niektórych towarów. Zakaz importu dotyczy używanych samochodów, ograniczenia eksportu dotyczą złomu i odpadów metali kolorowych i żelaznych.

Mołdawia jest zainteresowana napływem inwestycji zagranicznych. Funkcjonują tam specjalne strefy ekonomiczne „Ekspo-Biznes-Kiszinen”, „Twardica”, „Ungheni” oraz parki produkcyjne „Wulkeneszt”, „Taraklija” i „Otaci-Biznes”.

Problemem w działalności na rynku mołdawskim pozostaje wysoki stopień korupcji, nieprzejrzystość i ingerencja władz w działalność podmiotów gospodarczych. Inwestorzy odnotowują liczne kontrole działalności gospodarczej, w tym kontrole podatkowe. Cudzoziemcy w Mołdawii nie mają prawa do nabycia ziemi – zarówno do celów rolnych, jak i działalności przemysłowej, usługowej czy handlowej. System przetargów publicznych nie jest do końca przejrzysty.

7. Działania na rzecz rozwoju dwustronnej współpracy gospodarczej

Istotnym instrumentem na rzecz rozwoju współpracy gospodarczej pomiędzy Polską i Mołdawią są cyklicznie przeprowadzane posiedzenia Polsko-Mołdawskiej Komisji ds. Współpracy Gospodarczej. Pierwsze posiedzenie Komisji przeprowadzone zostało w Warszawie 11 czerwca 2008 r. W ramach posiedzenia podpisano Porozumienie o współpracy między Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości a Ministerstwem Gospodarki i Handlu Republiki Mołdawii. Ostatnie, VI posiedzenie Polsko-Mołdawskiej Komisji ds. Współpracy Gospodarczej się odbyło 13 września 2022 r. w MRiT i dotyczyło współpracy handlowej, inwestycyjnej i finansowej, a także zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego. Przy okazji wizyty delegacji mołdawskiej w Polsce odbyło się także spotkanie Pana Ministra Waldemara Budy z Ministrem Gospodarki Mołdawii p. Sergiu Gaibu, które dot. bieżących problemów gospodarczych będących konsekwencją ataku Rosji na Ukrainę. 9 stycznia 2023 r. odbyła się rozmowa telefoniczna Ministra Waldemara Budy z nowym Ministrem Gospodarki Republiki Mołdawii, p. Dumitru Alaibą.

W kontekście wzmocnienia dwustronnej współpracy gospodarczej duże znaczenie ma umowa o kredycie rządowym w ramach pomocy związanej dla Republiki Mołdawii, która weszła w życie 8 sierpnia 2014 r. Zgodnie z Umową, Rząd RP zobowiązał się do udzielenia Rządowi RM preferencyjnego kredytu do wysokości 100 milionów euro, przeznaczonego na finansowanie eksportu towarów i usług z Polski do Mołdawii w zakresie rolnictwa i przetwórstwa spożywczego wraz z powiązaną infrastrukturą, a także innych dziedzin uzgodnionych między Stronami wspomnianej Umowy. Obecnie trwają rozmowy dot. wznowienia i zmiany przeznaczenia kredytu.

W 2018 r. w Kiszyniowie utworzone zostało Centrum Rozwoju i Przedsiębiorczości Polska-Mołdawia, które służy rozwojowi wymiany gospodarczej między Mołdawią a Polską, realizuje projekty pomocy rozwojowej oraz skupia środowiska polonijne. Centrum świadczy usługi eksperckie dla polskich firm i organizacji gospodarczych zainteresowanych nawiązywaniem i rozwojem kontaktów z mołdawskimi partnerami. W listopadzie 2022 r. w siedzibie Centrum odbyło się polsko-mołdawskie forum gospodarki cyfrowej organizowane przez Ambasadę RP w Kiszyniowie.

W listopadzie 2020 r. odbyły się w Mołdawii wybory prezydenckie, które wygrała Maia Sandu, kandydatka proeuropejskiej Partii Akcji i Solidarności. W wyniku przyspieszonych wyborów parlamentarnych w lipcu 2021 r. utworzony został prozachodni rząd Natalia Gavriliły. Prezydent Maia Sandu przebywała z wizytą w Polsce 21 czerwca 2021 r., a w dniach 26-27 sierpnia z wizytą w Mołdawii z okazji obchodów 30-lecia niepodległości Mołdawii, przebywał Prezydent Andrzej Duda.

W związku z wojną w Ukrainie Prezydent Duda odwiedził Mołdawię także 21 marca 2022 r. Podczas wizyty omawiane były kwestie dot. bezpieczeństwa oraz przyznanie Mołdawii nieoprocentowanego kredytu w wysokości 20 mln euro.

Prezydent Mołdawii M. Sandu złożyła oficjalną wizytę w Polsce 14 lipca 2022 r. Rozmowy dotyczyły przede wszystkim konsekwencji rosyjskiej agresji na Ukrainę, relacji dwustronnych, energetyki a także wsparcia reform w Mołdawii.

Nie bez znaczenia dla rozwoju współpracy pozostaje również fakt zniesienie obowiązku posiadania wiz przy wjeździe do strefy Schengen dla obywateli Mołdawii. Długość pobytu nie może przekroczyć 90 dni w ciągu każdego 180-dniowego okresu. Według danych Publicznych Służb Zatrudnienia w 2021 r. wydano 7958 zezwoleń na pracę w Polsce dla obywateli Mołdawii, 3959 zezwoleń na prace sezonowe, a w PUP złożono ponad 74 tys. oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy dla obywatela Mołdawii. Jednocześnie obywatele RP mogą przebywać w Mołdawii do 90 dni bez konieczności posiadania wizy.

8. Potencjalne sektory i możliwości współpracy

Perspektywicznymi obszarami współpracy gospodarczej są głównie rolnictwo i przemysł spożywczy oraz energetyka i odnawialne źródła energii, termomodernizacja, ochrona środowiska oraz infrastruktura drogowa i kolejowa.

9. Placówki dyplomatyczne

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Kiszyniowie

Str. Grenoble, No.126, MD – 2019 Chisinau

Tel: (00-373 22) 285950, 285960, 285970

Fax: (00 – 373 22) 289000

www.kiszyniow.msz.gov.pl

Ambasada Mołdawii w Polsce

ul. Imielińska 1, 02-710 Warszawa

Telephone/Fax: (22) 646 20 99

E-mail: varsovia@mfa.md

www.poloniamfa.md

Notatkę przygotował:

Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej

Ministerstwo Rozwoju i Technologii

Styczeń 2023